

**TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE
EŞİTLİK KURUMU**

**DENİZLİ BOZKURT KADIN AÇIK CEZA İNFAZ
KURUMU ZİYARETİ
(Rapor No:2019/14)**

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 2019 /51 sayılı kararında oybirliği ile kabul edilmiştir)

2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	3
A. GİRİŞ.....	4
B. GENEL BİLGİLER	4
B.1. MERKEZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
B.2. MERKEZİN FİZİKSEL KOŞULLARI	5
B.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER.....	6
B.4. MERKEZ PERSONELİ.....	7
C. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	8
C.1. ŞİKÂYET VE TALEP MEKANİZMASININ İŞLERLİĞİ	8
C.2. FİZİKSEL KOŞULLAR	9
C.3. KURUMDA BULUNAN İŞ YURTLARI VE ÇALIŞMA KOŞULLARI.....	11
C.4. PERSONEL VE YÖNETİM.....	13
C.5. SAĞLIK VE PSİKO – SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ.....	14
C.5.1. Sağlık Hizmetleri.....	14
C.5.2. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri	15
C.6. EĞİTSEL, SOSYAL, SPORTİF VE KÜLTÜREL FAALİYETLER	17
C.7. DIŞ DÜNYAYLA ETKİLEŞİM.....	19
D. TAVSİYELER.....	20
D.1. DENİZLİ BOZKURT KADIN AÇIK CEZA İNFAZ KURUMUNA YÖNELİK TAVSİYELER.....	21
D.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER	22

KISALTMALAR

AIÖK	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
APT	: İşkenceyi Önleme Derneği
ARDEF	: Araştırma ve Değerlendirme Formu
BM	: Birleşmiş Milletler
CAT	: Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

A. GİRİŞ

1. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) tarafından Denizli Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.
2. 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek İhtiyari Protokol (OPCAT)”, Sözleşmeye taraf ülkelerin işkence ve kötü muamele ile mücadele amacıyla her türlü alıkonulma mekânlarını ziyaret etmeye yetkili bir Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) kurması gerekliliğini hüküm altına almaktadır. TİHEK, kuruluş kanunu olan 6701 sayılı Kanun’un 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (1) bendiyle OPCAT hükümleri çerçevesinde, UÖM olarak görev yapmaktadır. Bu çerçevede aynı maddenin (j) bendinde kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmektedir.
3. Bu görevin ifası kapsamında, 11.03.2019 tarihli TİHEK Başkanlık görev emri üzerine, 14.03.2019 tarihinde Denizli Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumuna¹ habersiz bir ziyaret düzenlenmiştir.
4. Ziyaret heyetinde, TİHEK Kurul üyesi D... E... başkanlığında, Koordinatör Dr. H... A..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı H... K..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı H... A... ve Uzm. Psikolog A... Ö... yer almıştır.

B. GENEL BİLGİLER

B.1. MERKEZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

5. Denizli Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu, Denizli İli Bozkurt İlçesi Mehmetçik Mahallesi’nde bulunmakta olup Denizli Adliyesi’ne 54, Çardak Adliyesi’ne 6 km uzaklıktadır. 18.12.2004 tarihinde Adalet Bakanlığı Oluru ile hizmete açılan Kurum, toplam 12.458 metrekarelik bir alan üzerine kurulmuştur. Kurum binaları, ilk olarak öğrenci yurdu olarak tasarlanmış, ancak öğrenci yurdu olarak hiç kullanılmadan kurum hizmetine devredilmiştir.

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

6. Kurum idaresi tarafından, Kurumdaki iş yurdu atölyelerinin iş kapasitesini karşılamaması nedeniyle Kurum yerleşkesinin devamı niteliğindeki 5263 parsel numaralı ve 1.266, 32 metrekarelik arsanın da talep sonucu 27/07/2018 tarihli Bakanlık Oluru ile Kurum arsasına dahil edildiği ve atölye inşaatı çalışmalarının başlatılacağı bildirilmiştir.

B.2. MERKEZİN FİZİKSEL KOŞULLARI

7. Denizli Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda, bir adet idari bina, bir adet yatakhane binası, bir adet atölye binası ve bir adet nizamiye binası bulunmaktadır. Yatakhane binası olarak kullanılan A Blok 4.375 metrekare olup binada 62 koğuş mevcuttur. Zemin kattaki 6 odada 4 adet, diğer odalarda ise 8 adet ranza bulunmakta olup toplam yatak sayısı 472'dir. Kurumda süngerli oda bulunmamaktadır. Kurumdaki 2 adet çocuk kreşi de yatakhane binası içinde yer almaktadır.
8. Kurumda atölye binası olarak hizmet veren binada, konfeksiyon atölyesi, dokuma atölyesi ve pastacılık atölyesinin yanı sıra, okuma-yazma, resim, aerobik ve kuaförlük gibi meslek ve beceri edindirme kurslarının verildiği sınıflar bulunmaktadır.
9. Kurumda, özgürlüğünden mahrum bırakılanlar tarafından havalandırma olarak kullanılan bir açık alan bulunmaktadır. Bu açık alanda, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler için masalar bulunmaktadır.
10. Engelli ve yaşlı hükümlüler zemin katta barındırılmakta olup giriş katlarında rampalar bulunmaktadır.
11. Koğuşlar ve ortak alanların temizliği Genel Bütçe Ambar biriminden çıkış kaydı yapılarak sağlanmaktadır.
12. Koğuşlara her gün 20:30-23:30 saatleri arasında olmak üzere toplam 3 saat sıcak su verilmektedir. Kurumda kalorifer tesisatı bulunmaktadır.
13. Her mahpus için bir dolap bulunduğu ve mevsimine göre battaniye sayısının arttırıldığı bildirilmiştir.
14. Kurumda mevcut bulunan 404 hükümlü için 24 banyo ve 30 adet tuvalet bulunmaktadır.
15. Kurumda yaklaşık 350 kalem malzemenin bulunduğu bir kantin bulunmakta olup ayrıca talep edilen ihtiyaçlar uygun görülmesi halinde dış kantin yoluyla da temin edilerek satılmaktadır.
16. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacı, İdari Binanın giriş katındaki hükümlüler için ayrılmış yemekhanede 3 öğün tabildot yemek servisi yapılmasıyla karşılanmaktadır. İhtiyacı olan veya doktor raporu sonucu dilekçe veren özgürlüğünden

mahrum bırakılanlar için diyet yemekler verildiği bildirilmiştir. Kurumda yemekler, kurumun kendi mutfağında görev alan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ve kurum aşçısı tarafından yapılmaktadır.

17. Kurumda yangın alarm sistemi mevcut olup 43 adet duman ve 3 adet ısı dedektörü bulunmaktadır. A ve B Bloкта 10'ar adet konvansiyonel dedektör bulunduğu bildirilmiştir.
18. Kurumda, 18 adet dış güvenlik kamerası ve 30 adet iç güvenlik kamerası bulunmaktadır. Kayıt süreleri, dış güvenlik için ortalama bir ay iken, iç güvenlik kamerası kayıtları 25 gün hafızada tutulmaktadır.
19. Kurumda 2643 adet kitabın bulunduğu bir kütüphane mevcuttur.

B.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

20. Kurumun kapasitesi 350 kişi olup ziyaret tarihinde Kurumda tutulmakta olan hükümlü sayısı 404'tür. Kurum Açık Ceza İnfaz Kurumu niteliğinde olduğundan Kurumda tutuklu kişi bulunmamaktadır. Kurumda özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilere ayrılan odalar 16 metrekare olup bir odada en fazla 8 kişi kalmaktadır.
21. Kurumda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanların tamamı kadın hükümlü olup işitme-konuşma engelli 2 hükümlü bulunmaktadır. Yürümede zorluk çeken yaşlı özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, giriş katındaki odalarda tutulmaktadır.
22. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yaş dağılımı şu şekildedir:

19-20 yaş	6 hükümlü
21-30 yaş	85 hükümlü
31-40 yaş	122 hükümlü
41-50 yaş	118 hükümlü
51-60 yaş	45 hükümlü
61-70 yaş	22 hükümlü
71-80 yaş	6 hükümlü

23. Ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda annesinin yanında kalan çocuk sayısı 24'tür. Çocuğu ile birlikte kalan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, ayrı bir bölümde, 4 anne ve 4 çocuk kalacak şekilde birlikte barındırılmaktadır.

24. Özel ihtiyaçları bulunan kişiler için, diğer kurum ve kuruluşların yapmış oldukları hibe desteklerinin kullanıldığı, ayrıca anne yanında kalan çocuklar için günlük iaae bedeli olan 8,5 TL'ye ek olarak 3,5 TL daha verildiği ve bu çocuklar için 3 öğün yemek ve 1 öğün ek gıda olmak üzere günde 4 öğün yemek verildiği bildirilmiştir.
25. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, suç türlerine, yaş grubuna ve uyrukluklarına göre odalara ayrılmaktadır.

B.4. MERKEZ PERSONELİ

26. Kurumda 113 personel genel mevcudu olup, fiilen görev yapan 97 personel bulunmaktadır. Personellerden 9 personel kurum dışı geçici görevli, 5 personel ücretsiz izinli, 2 personel ise doğum öncesi ve sonrası aylık izinli durumdadır. Personelin meslek grubu, unvan ve eğitim seviyelerine göre dağılımı şu şekildedir:

- <i>Yüksek lisans mezunu</i>	- 1 Kurum Müdürü,
- <i>Lisans mezunu</i>	- 2 Kurum İkinci Müdürü, - 1 idare memuru, - 1 öğretmen, - 3 psikolog, - 1 sosyal çalışmacı, - 1 sayman, - 4 infaz ve koruma başmemuru, - 34 infaz ve koruma memuru, - 2 teknisyen, - 1 şoför, - 1 kaloriferci,
- <i>Önlisans mezunu</i>	- 2 infaz ve koruma başmemuru, - 27 infaz ve koruma memuru, - 1 bilgisayar işletmeni, - 1 teknisyen, - 1 şoför,
- <i>Lise mezunu</i>	- 22 infaz ve koruma memuru, - 1 teknisyen, - 1 sağlık memuru, - 1 memur, - 2 aşçı,

27. Kurum kadrosunda görevli doktor bulunmamaktadır. Denizli Sağlık İl Müdürlüğü tarafından haftada iki kez yarım gün için görevlendirilen bir aile hekimi ve haftada bir kez yarım gün öğleden sonra için görevlendirilen bir diş hekimi Kurumda alışmaktadır.
28. Kurumda, 3 psikolog ve 1 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır.
29. Vardiyada görevli personele geçen yıl içerisinde öfke kontrol eğitimi verildiği, ayrıca vardiya dışında kalan personele intihar ve kendine zarar verme davranışlarına yönelik eğitim verildiği, Hasan Erbil Eğitim Merkezi tarafından tüm personele yönelik olarak kriz müdahalesi eğitimi verildiği bildirilmiştir. Ayrıca, Kurumda görevli tüm personele, tamamı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen temel eğitim ve hizmet içi eğitimler çerçevesinde insan hakları eğitimi verildiği belirtilmiştir.
30. Kurumda, daha önce çalıştığı kurumlarda ceza alan veya ceza alıp başka kurumlara tayin giden personel haricinde, fiilen görev yapmakta olan personel arasında disiplin cezası veya adli ceza alan personel bulunmadığı ifade edilmiştir.

C. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

31. Ziyaret ncesinde TİHEK heyeti tarafından, TİHEK ve ulusal nleme mekanizması hakkında bilgi verilmiş ve Kurum müdürü ile görüşülerek Kurum hakkında genel bilgi alınmıştır. Sonrasında ziyaret heyeti tarafından havalandırma alanı, konfeksiyon ve pastacılık atölyeleri ve resim, aerobik, kuaförlük, okuma-yazma kursları gibi aktivite alanları, revir, kantin ile diğer ortak alanlar incelenmiş, ardından koğuş dışında ve koğuşlarda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla görüşme yapılarak bu kişilerin şikâyet ve talepleri dinlenmiştir. Kurum yönetimi ile tekrar bir araya gelinerek heyetin gözlemleri ile özgürlüğünden mahrum bırakılanların talep ve şikyetlerinin idareye aktarılması ile ziyaret sonlandırılmıştır.

C.1. ŞİKÂYET VE TALEP MEKANİZMASININ İŞLERLİğİ

32. Kurum idaresi tarafından, özgürlüğünden mahrum bırakılanların ihtiyaç ve talep dilekçelerinin bir sonraki gün işleme alınmak üzere her akşam sayımlarda toplanarak nöbetçi müdür ve sorumlu başmemurca ilgili birimlere sevk edildiği ve birimlerde ilgili personelin evrakı inceleyip gereğini yaptığı ifade edilmiştir. Ayrıca, Kurumda bulunan şikayet kutularının ayda bir kez Kurum Müdürü başkanlığında tutanak ile açıldığı ve şikayetlerin değerlendirildiği ve talepleri üzerine uygun görülmesi halinde

özgürlüğünden mahrum bırakılanların ilgili uzman ve diğer personelle görüştüğü ve ilgili birimlere yönlendirildiği bildirilmiştir.

33. Görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin çoğu, kendilerini ifade etmek, talep ve şikâyetlerini ulaştırmak maksadı ile idare ile görüşme taleplerinin olumlu karşılanmadığını, Kurum Müdürü ile görüşmede sorunlar yaşadıklarını ve dilekçelerine cevap almakta zorlandıklarını, yaklaşık olarak 1 ay beklediklerini dile getirmişlerdir. Görüşme yapılan kişilerden biri ise, çocuğunun durumu ile ilgili olarak Kurum Müdürü'nden özel görüşme talep ettiğini, bu talebinin olumlu karşılandığını, Kurum personelinin de girişimiyle sorununun çözüldüğünü iletmiştir.
34. Son bir yıl içinde, Kurumdaki 118 özgürlüğünden mahrum bırakılanın başka bir kuruma nakil talebinde bulunduğu ve bunlardan 108 kişinin talebinin olumlu sonuçlandığı bildirilmiştir.

C.2. FİZİKSEL KOŞULLAR

35. Kurumda atölye binası olarak hizmet veren binada, konfeksiyon atölyesi, dokuma atölyesi ve pastacılık atölyesinin yanı sıra, okuma-yazma, resim, aerobik ve kuaförlük gibi meslek ve beceri edindirme kurslarının verildiği sınıflar bulunmaktadır. Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin ve meslek edindirme kurslarının yürütüldüğü alanlar ile pastacılık ve dokuma atölyesinin yeterli doğal aydınlanmaya sahip, hijyenik ve söz konusu faaliyetlerin yürütülmesi için uygun alanlar olduğu gözlemlenmiştir. Öte yandan, konfeksiyon atölyesinin incelemeleri sırasında, atölyenin havalandırmasının az, doğal aydınlanmanın yetersiz ve ortamın tozlu olduğu ve hijyenik koşulların yetersiz olduğu gözlemlenmiş, benzer şikâyetler görüşme yapılan kişilerce de dile getirilmiştir.
36. Koşullar ve özgürlüğünden mahrum bırakılanların kaldıkları odalar 08:00-16:00 saatleri arasında kilitli tutulmakta olup bu saatler arasında özgürlüğünden mahrum bırakılanların odalarına girmelerine izin verilmemektedir. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, dinlenme ve zaman geçirmek için mevsim şartları fark etmeksizin daima Kurumdaki açık havalandırma alanını kullanmaktadır. İş yurtlarında çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar da öğle paydoslarını bu açık alanda değerlendirmektedir.
37. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların en çok yakındıkları hususlardan birinin, gün içerisinde odalarının kilitli tutulması ve kişilerin dinlenme saatlerini odalarında geçirememesi olduğu tespit edilmiştir. Havalandırma alanının ve alanda bulunan masa

sayısının yeterli olmadığı gözlemlenmiştir. Nitekim, havalandırma alanında bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanların bir kısmının, oturacak sandalye ya da sıra olmamasından dolayı ayakta bekledikleri ya da kaldırım taşları üzerine oturmak zorunda kaldıkları görülmüştür.

38. Kurum idaresi tarafından, engelli ve yaşlı hükümlülerin zemin katta barındırıldığı ve giriş katlarında rampalar bulunduğu ifade edilmiş ve bu durum ziyaret heyeti tarafından da tespit edilmiştir. Özellikle yürüme zorluğu çeken veya fiziksel rahatsızlığı bulunan kişiler ile yaşlı kişilerin ve çocuklu annelerin giriş katındaki odalarda kaldıkları görülmüş ve iyi bir uygulama olarak değerlendirilmiştir.

39. Görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, kahvaltı öğünü başta olmak üzere, öğünlerde verilen yemek miktarının az olduğunu dile getirmişlerdir. Görüşülen kişilerden bazıları, çocuklara da yetişkinlere verilen yemeklerin verildiğini, çölyak hastalarının özel beslenme ihtiyaçları çerçevesinde gereken özenin gösterilmediğini ifade etmişlerdir. Öte yandan, Kurum idaresi tarafından ise, yemeklerin miktar ve çeşitliliğinin menüye göre değişiklik göstermekle birlikte, her öğünde en az 3 (üç) çeşit yemek verildiği belirtilmiştir. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 21/02/2019 tarih ve 95895915-020-E.854/28549 sayılı yazısı ile 01/04/2019 tarihinden itibaren günlük iâşe miktarının;

"- Hükümlü ve tutuklular ile görevi başında bulunan personel için 7,00 TL'den 8,50 TL'ye;

- Ceza infaz kurumlarında barındırılan çocuk hükümlü ve tutuklular için 10,00 TL'den 12,00 TL'ye,

- Kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklar ve süt emziren hükümlü tutuklu anneler ile hamile hükümlü ve tutuklular için 10,00 TL'den 12,00 TL'ye yükseltilmesine karar verildiği" bildirilmiştir.

40. Sağlık sorunları olan ve diyet yemek yemesi gerekli hükümlü listesinin aylık olarak sağlık görevlileri tarafından saptandığı ve rapor tarihi itibarıyla 43 hükümlüye diyet yemek çıkartıldığı, annesi yanında kalan çocuklara günlük 8,50 TL iâşe bedeline ek olarak 3,50 TL ek gıda verildiği, çocukların gelişimlerine uygun olması açısından günde iki adet süt, bir adet yumurta ve meyve verildiği belirtilmiştir. Kurum tarafından, heyetimizle paylaşılan 1 aylık yemek listesinden, anne yanında kalan çocuklar için süt, yumurta ve meyve ile birlikte ek gıda verildiği tespit edilmiş ve iyi bir uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca yemek listesinde, özel beslenme ihtiyacı olanlar için diyet yemeği verildiği, diyet yemeklerin yağsız ve tuzsuz olarak pişirildiği ve normal

menüdeki tatlı yerine diyet menüsünde meyve verildiği bilgisi yer almakta ve iyi bir uygulama olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan, diyet listesi incelendiğinde görüşmelerde dile getirildiği üzere, çölyak hastası özgürlüğünden mahrum bırakılanların gereksinim duyduğu diyetin gözetilmediği görülmektedir.

41. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlardan bazıları, kendilerine bozuk süt verildiğini iddia etmişlerdir. Ziyaret heyeti tarafından yemekhanede yapılan incelemede ise, yemekhanenin hijyenik ve temiz olduğu, yiyeceklerin ayrı bölümlerde muhafaza edilip hazırlandığı, yemekhanede bulunan süt ve yumurta gibi ürünlerin son kullanma tarihinin geçmediği, meyve ve sebze gibi ürünlerin ise taze oldukları tespit edilmiştir.
42. Kurumda mevcut 404 hükümlü için 24 banyo ve 30 adet tuvalet bulunmaktadır. Görüşme yapılan kişiler, tuvalet ve banyo sayısının az olmasından, bu nedenle sıra beklemek zorunda kaldıklarından ve tuvaletlerde sabun olmamasından yakınmışlardır. Bu husus Kurum idaresince de doğrulanmış, Kurumun fiziksel ve teknik sorunlarının olduğu ifade edilmiştir.
43. Görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanların büyük bir bölümü, yataklarının çok eski olduğunu, dinlenme ihtiyacını karşılamada yetersiz kaldıklarını ve değişmesi yönündeki taleplerinin olumlu karşılanmadığını iddia etmişlerdir. Ziyaret heyeti tarafından da yatakların çok eski ve rahatsız oldukları, uzun süre kullanılmasından kaynaklı olarak yataklarda çökmeler meydana geldiği ve sağlıklı bir uyku için uygun olmadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca, anne yanında kalan çocukların anneleri ile birlikte aynı yatakta yattıkları, iki çocuklu bir annenin iki çocuğu ile birlikte tek kişilik bir yatakta uydukları gözlemlenmiştir.

C.3. KURUMDA BULUNAN İŞ YURTLARI VE ÇALIŞMA KOŞULLARI

44. Kurum, açık ceza infaz kurumu niteliğinde olduğundan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler için çalışma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak, Kuruma gelen özgürlüğünden mahrum bırakılanlardan yaşlı ve engelli olanlar ile anne bakımına ihtiyaç duyan 0-3 yaş grubu çocuğu bulunan anneler ve emziren anneler işkolu faaliyetlerine alınmamaktadırlar. Ayrıca kısa süreli hüküm giymiş kişiler ile doktor raporu ile çalışmasının sağlık açısından sakıncalı olduğu tespit edilen kişiler de işkolu faaliyetlerinde çalıştırılmamaktadır.
45. İdare ve Gözlem Kurulu tarafından, kuruma alınan özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla görüşme yapılarak bu kişilerin çalışma, sağlık, eğitim ve psikolojik

durumuna göre değerlendirme raporu oluşturulmaktadır. Bu kapsamda, çalışabilecek durumda olanlar iş yurtlarına yönlendirilmekte, eğitim görmesi gereken özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ile psikolojik sorunları olanlar ise ilgili birimlerce takip edilmektedir.

46. Kurumda, dokuma, konfeksiyon ve pastacılık atölyeleri olmak üzere 3 adet iş atölyesi bulunmakta ve toplam 180 özgürlüğünden mahrum bırakılan kişi SSK kayıtlı olarak yevmiye karşılığında ve iş kazalarına karşı sigortalı olarak çalıştırılmaktadır. Ayrıca, ana mutfak, kuaför, kantin, yemekhane, temizlik ve çevre düzenleme gibi kurum iç hizmetlerinde özgürlüğünden mahrum bırakılanlar çalıştırılmaktadır.
47. Kurum idaresi tarafından, iş kolu faaliyetlerinin, özgürlüğünden mahrum bırakılan kadınlar için geleceğe yönelik meslek edindirme ve topluma yeniden kazandırma açısından çok önemli bir araç olduğu, kadınların bu faaliyetler sonucu kazandıkları paranın kendi ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olduğu ve bu nedenle özgürlüğünden mahrum bırakılanların iş kolu faaliyetlerinde yer almaya istekli oldukları ifade edilmiştir.
48. Kurumda iş kazalarının önlenmesi, iş güvenliğinin sağlanması için gerekli uyarıcı levhaların asıldığı gözlemlenmiştir. Öte yandan, Kurumda görevli bir iş sağlığı ve güvenliği uzmanının bulunmadığı ve iş kolu faaliyetlerinde çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmediği gözlemlenmiştir. Kurum idaresi tarafından, Kurumda ciddi ve ağır yaralanmalı bir iş kazası yaşanmadığı ifade edilmiştir.
49. Kurum idaresi tarafından çalışma saatleri 08:00- 17:00 olarak bildirilmiştir. Ancak görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, 08:00-23:00 saatleri arasında çalıştırıldıklarını, fazla mesai yaptıklarını, ancak fazla mesai ücreti almadıklarını, yevmiyelerinin geç yatırıldığını ve Kurumun boyama gibi çeşitli ihtiyaçlarına ilişkin masrafların maaşlarından kesildiğini iddia etmişlerdir. Öte yandan, Kurum idaresi tarafından ise, Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren atölyelerde 01.01.2018-31.12.2018 tarihleri arasında 278 hükümlüye toplam 27482 gün puantaj cetveli üzerinden, 130.475,76 TL kar payı tahakkuku ettirildiği ve kanuni kesintiler yapıldıktan sonra 129.485,42 TL'nin hükümlülerin emanet para hesaplarına aktarıldığı ve tahliye olan hükümlülerin ise dilekçelerine istinaden ödenmek üzere Emanetler Hesabına alındığı bildirilmiştir. Ayrıca, günlük işlerin yetişmesi gerektiğinde hükümlülerin kanunun öngördüğü çalışma şeklinde günlük mesaili ve vardiya sisteminde çalıştırıldığı, devamlılık arz eden ve özgürlüğünden mahrum

bırakılanlara hizmet veren çayocağı, tabldot ve kuaför atölyelerinde hafta sonu çalışmaları yapıldığı ve karşılığında puantajlarına eklemeler yapıldığı belirtilerek 2018 yılında toplam 75 hükümlünün fazla mesaili çalıştırıldığı, bunun karşılığında 1677 gün fazla mesainin hükümlülerin puantajlarına girişi yapılarak tahakkuk eden ücretin ödendiği bildirilmiştir. Kurum idaresi tarafından, ayrıca, hükümlü yevmiyelerinden, stajyerler hariç diğer statüde çalışan hükümlülerden ücret ve ücret sayılan ödemelere ait %7,59 oranında damga vergisi kesintisi dışında bir kesinti yapılmadığı ifade edilmiştir.

C.4. PERSONEL VE YÖNETİM

50. Kurumda 113 personel genel mevcudu olup, fiilen görev yapan 97 personel bulunmaktadır. Kurumda görevli personelin 98'i kadın olup erkek personel sayısı 15'tir. Erkek personelin 8'ini infaz koruma memurları oluşturmaktadır. Kurum idaresi tarafından, Kurumdaki personel sayısının genel anlamda yeterli olduğu, ancak bazı uzmanlık alanlarında ve teknik konularda personel sayısının yetersiz kalabildiği, ayrıca ziyarete gelen erkeklerin üst aramasında yetersiz kalındığı ve bu nedenle erkek personel sayısının artırılmasına ihtiyaç duyulduğu dile getirilmiştir.
51. Kurum idaresi tarafından, vardiyada görevli personele öfke kontrol eğitimi verildiği, ayrıca vardiya dışında kalan personele intihar ve kendine zarar verme davranışlarına yönelik eğitim verildiği, tüm personele yönelik olarak kriz müdahalesi eğitimi verildiği bildirilmiştir. Ayrıca, Kurumda görevli tüm personele, tamamı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen temel eğitim ve hizmet içi eğitimler çerçevesinde insan hakları eğitimi verildiği belirtilmiştir.
52. Psiko-sosyal servisi tarafından, Kurumda görev yapan personel ile ihtiyaç halinde bireysel görüşmeler yapılmakta ve personele yönelik öfke kontrol programı uygulanmaktadır.
53. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, Kurum personeli/infaz koruma memurları tarafından haklarında tutanak tutulmak ve kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmek söylemleri ile karşılaştıklarını ve kapalı ceza infaz kurumuna gönderilme korkusu duymaları nedeniyle şikâyet yollarını kullanamadıklarını ve haklarını arayamadıklarını ifade etmişlerdir.
54. Kurum idaresi, görevli personelin, sürekli olarak, özgürlüğünden mahrum bırakılanların arasında dolaşarak, 24 saatlik vardiyalar halinde oda, eklentiler ve Kurum etrafını kontrol ettiğini ve çevre kontrol defteri tutarak denetim yaptığını bildirmiştir. Özgürlüğünden

mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde, söz konusu denetimi ve kontrolü yapan infaz koruma memurlarının, geceleri geç saatlerde bu kontrolleri ve sayımları yaptıkları, kontroller sırasında kapıların çok hızlı ve gürültülü bir şekilde açıldığı, bu nedenle anneleri ile kalan çocuklar başta olmak üzere, özgürlüğünden mahrum bırakılanların uykularından korku ile uyandıkları, ayrıca, koğuş sayımlarının çok geç olduğu, iş yurtlarında çalışan ve sabah erken kalkmak zorunda olan kişiler açısından bu durumun büyük bir sorun oluşturduğu dile getirilmiştir.

C.5. SAĞLIK VE PSİKO – SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ

C.5.1. Sağlık Hizmetleri

55. Kurum kadrosunda görevli doktor, iş yeri hekimi veya dış hekimi bulunmamakta olup Sağlık Bakanlığı'nın görevlendirdiği bir aile hekimi, haftada iki kez yarım gün, bir dış hekimi de haftada bir kez yarım gün Kurumda görev yapmaktadır.
56. Genel hekim muayeneleri, aile hekimi tarafından gerçekleştirilirken, acil durumlarda sevk yapılmaktadır. Sağlık servisinin, aile hekimi ve dış hekiminin uygun gördüğü hastaları, haftada iki gün olmak üzere, ileri tetkik ve incelemeler için devlet hastanelerine sevk ettiği, acil vakalarda müdahale edip ambulans çağırdığı ve sevkini sağladığı belirtilmiştir.
57. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların haftalık pratisyen hekim muayenesi ve dış hekimi muayenesinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların temin edildiği, psikolojik ilaçları, özgürlüğünden mahrum bırakılanların yanlarında bulundurmalarına izin verilmediği, antidepresan ilaçların hastaya verilmesinin günlük takip edildiği ifade edilmiştir.
58. Kuruma ilk kez giriş yapan tüm özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, aile hekimi tarafından muayene edilerek ve gerekli görülmesi durumunda sevk edilerek ilgili tarama ve tetkiklerden geçirilmektedir. Ayrıca, yılda bir kez gelen Verem Tarama Aracı vasıtasıyla verem taraması yapıldığı bildirilmiştir.
59. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlara Hepatit B ve benzeri aşuların yapıldığı, gıda ile ilgili birimlerde çalışan kişilerin düzenli portör taramalarının yapıldığı belirtilmiştir.
60. Aile hekimi, kadın hastalıkları ile ilgili bazı testleri yapabilmektedir. Kurum idaresince, İl Sağlık Müdürlüğünden tahlillerin Kurumda gerçekleştirilebilmesi için gerekli aletlerin alınması konusunda yardım beklediği dile getirilmiştir. Hastane ortamında yapılması zorunlu testler için taşınabilir olarak hasta ya da hastadan alınan örnekler götürülmektedir.

61. Kurumda kalan çocukların aşı ve genel sağlık kontrolleri de aile hekimi tarafından gerçekleştirilmektedir. Anne yanında kalan çocukların sağlık durumları, gelişimleri ve aşıları takip edilmekte ve belgelenmektedir. Bu çerçevede, Kurum idaresi tarafından, Kurumda anne yanında kalan bebek ve çocuklara ilişkin Bebek ve Çocuk İzlem Fişleri, ziyaret heyeti ile paylaşılmıştır.
62. İş yurtlarında çalışan kişiler başta olmak üzere, bazı özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler, Kurumda verilen genel sağlık ve diş sağlığı hizmetlerinin yetersiz olduğunu, doktor müdahalesinin yerinde ve zamanında gerçekleşmediğini, sağlık servisi görevlilerinin kendilerini önemsemediğini iddia ederken, bazı özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ise, tedavilerinin yakından takip edildiğini, gerekli muayene ve tetkiklerinin yapıldığını, hastaneye sevklerde de bir problem yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

C.5.2. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

63. Kurumda 3 psikolog ve 1 sosyal çalışmacı, görev yapmaktadır. Psiko-sosyal yardım servisi tarafından, özgürlüğünden mahrum bırakılanlar Kuruma geldikleri ilk üç gün içerisinde Araştırma ve Değerlendirme Formu (ARDEF)² doldurulmakta ve kişinin Genel Risk ve İhtiyaç Raporu sonucuna göre bireysel görüşme planı yapılmaktadır. Rapor sonucuna veya görüşmeyi yapan uzman görüşüne göre özgürlüğünden mahrum bırakılanlar Kurum hekimi aracılığıyla Denizli Devlet Hastanesi'nin ya da Denizli Pamukkale Üniversitesi'nin psikiyatri bölümüne yönlendirilmektedir.
64. Uyuşturucu madde bağımlılığı olanların AMATEM'e sevki ve kullanması gereken ilaçların takibi hakkında Kurum hekimi ile görüşmeler yapılmaktadır.
65. Eğitim faaliyetlerine katılmasının kendileri üzerinde olumlu etkiler oluşturacağı izlenimi edinilen özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, kurs faaliyetlerinden yararlandırılmaları için eğitim birimine yönlendirilmektedir.
66. Kurumda kalan mahkûmlardan kendisine zarar veren, intihar girişiminde bulunan kişi ile gerekli psikiyatrik muayenenin ardından kurum psikologları ile belirli rutinde

² ARDEF'in amacı; suç işleme nedenlerini saptamak, kişinin ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlarına yönelik programların uygunluğunu saptamak, zarar verme ve zarar görme riskini saptamak olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca mahkûmun psikolojik rahatsızlıkları (*Ruhsal öykü, Alkol madde Kullanımı, Depresyon, İntihar Etme Eğilimi, Anksiyete, Psikoz, Ruhsal Travma, Açıklanmayan Bedensel belirtiler, Uyku Bozukluğu, Kendine Zarar Verme, Yas, Takıntılı Düşünceli Davranışlar, Bilişsel Bozukluklar, Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, Bipolar Bozukluk, Güvenli Davranış Eksikliği*) ve bunlara yatkınlığı da bu form ile ölçülmektedir.

- görüşmeler yapıldığı, ağır durumda olanlar için psikiyatri kliniğine sevkleri ile tedavilerinin gerçekleştirildiği açıklanmıştır.
67. İntihar riski bulunan kişiler, kişinin korunması, riske yönelik önlem alınması amacı ile idare gözlem kuruluna bildirilerek kişinin kaldığı odada kendisine zarar verebileceği ihtimallerin azaltılması sağlandığı belirtilmiştir.
 68. Dilekçe yazarak görüşme talep eden veya Kurumdaki uzmanın gerekli gördüğü özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla bireysel görüşmeler yapılmaktadır. Bireysel görüşmelerin neticesine göre kişiler, ilgili birimlere, oda değişimi talep eden veya kurum içi atölyelerde çalışmasının uygun olacağı düşünülen kişiler, idare ve gözlem kuruluna yönlendirilmektedir.
 69. Kurumda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla bireysel görüşmeler yapıldığı, açık görüş günlerinde ailesi ile iletişim kurmakta zorlanan kişilerin aileleri ile de görüşüldüğü ifade edilmiştir.
 70. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlara altı ayda bir defa uygulanmak üzere, UYAP sistemi üzerinden gözlem sınıflandırma formu doldurulduğu, böylelikle bu kişilerin, ekonomik, demografik ve kriminolojik olarak da takip edildiği bildirilmiştir.
 71. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlara 12-15 kişilik gruplar halinde öfke kontrol programı, salıverilme öncesi mahkum gelişim programı ve sigara-alkol-madde bağımlılığı programı açılarak, bu programların 10-12 oturumluk seanslar halinde uygulandığı belirtilmiştir.
 72. Kuruma kapalı ceza infaz kurumundan gelen kişilerin adaptasyon süreci üzerine görüşüldüğü ve tahliyesi yaklaşan kişilerin, tahliye sonrası iş bulabilmeleri, toplumsal yaşama uyum sağlamaları ve iletişim becerilerini geliştirmeleri için görüşmeler yapıldığı dile getirilmiştir.
 73. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların tahliye sonrasında iş bulabilmeleri amacıyla İŞKUR'a Denetimli Serbestlik Müdürlüğüne ve Koruma Kuruluna, ailesi veya kendisi için maddi destek talebiyle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına veya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerinin ilgili birimlerine yönlendirildiği ifade edilmiştir.
 74. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların tahliye sonrası iş kurabilmeleri amacıyla Kurumda KOSGEB onaylı girişimcilik kursu hala devam etmekte olup görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar da bu kurstan duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir.

75. Kurumda anne yanında kalan çocukların bez, mama, kıyafet, ayakkabı ve oyuncak ihtiyaçları, iletişim halinde olunan sivil toplum kuruluşları ve sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından hibe yoluyla karşılanmakta ve psiko-sosyal servisi personeli tarafından takip edilmekte ve hibe edilen malzemeler anne yanında kalan çocuklara ihtiyaçları ve maddi durumları gözetilerek dağıtılmaktadır. Ayrıca, psiko-sosyal servisi tarafından, anne yanında kalan çocukların eğitim alabilmeleri için kurum bünyesinde oluşturulan kreşte görevli öğretmenler ile eğitim materyali temini, anne-çocuk ilişkileri, kreş kullanımını ve kuralları hakkında bilgi ve destek sağlanmakta ve kreş alanı haftanın belli günlerinde ziyaret edilmektedir.
76. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde, psiko-sosyal servis hizmetlerinden ve psiko-sosyal servis personelinden duyulan genel memnuniyet dile getirilmiştir. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, psikologlar ile görüşebildiklerini, kendilerine yardımcı olunduğunu ifade etmişlerdir. Madde bağımlılığı tedavisi gören bir mahkûm, kendisi ile düzenli görüşmelerin yapıldığını dile getirmiştir.

C.6. EĞİTSEL, SOSYAL, SPORİF VE KÜLTÜREL FAALİYETLER

77. Kurumda, durumuna uygun bir şekilde çalışamayan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, eğitim alanına yönlendirilmektedir. Milli Eğitim İl Müdürlüğüne bağlı öğretmenler ve kurum öğretmenleri tarafından 1. ve 2. Kademe okuma-yazma kursları ile Kuran-ı Kerim kursları sürekli olarak hizmet vermektedir. 45 yaşın altında olan ve okuma-yazma bilmeyen özgürlüğünden mahrum bırakılanların okuma-yazma kurslarına katılma zorunluluğu bulunmaktadır. Okuma-yazma kursuna devam eden kişiler, 1. ve 2. Kademe eğitimlerini tamamladıktan sonra bir sonraki eğitimden faydalanmaktadırlar. Ziyaret tarihinde, Kurumda özgürlüğünden mahrum bırakılan 80 kadının okuma yazma bilmediği ve bu kişilere yönelik olarak 2 adet okuma yazma kursu açıldığı bildirilmiştir. Öte yandan, 45 yaşın üzerindeki özgürlüğünden mahrum bırakılanlar için okuma-yazma kursunun zorunlu olmadığı ifade edilmiştir.
78. Kurumda, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin isteği doğrultusunda Halk Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla kursların açıldığı, ziyaret tarihi itibariyle 14 kursun aktif bir biçimde hizmet verdiği bildirilmiştir. Bu kurslar şunlardır:

- 1. Kademe okuma-yazma kursu,
- 2. Kademe okuma-yazma kursu,
- Yağlı boya resim kursu,

- Tezhip kursu,
- Kumaş boyama kursu,
- Kuran-ı Kerim kursu,
- Voleybol kursu,
- Basketbol kursu,
- 3-6 yaş arası oyun etkinlikleri,
- Sulu boya resim kursu,
- Kanaviçe kursu,
- Takı tasarım kursu,
- Kuaförlük kursu,
- Aerobik kursu.

79. Kurumda, ayrıca, haftada iki kez film izletildiği, her yıl mayıs-haziran aylarında voleybol turnuvası ve özel günlerde de konferans salonunda konser, konferans gibi çeşitli etkinlik ve faaliyetler düzenlendiği bildirilmiştir. Nitekim, ziyaret tarihinde Denizli Kadın Hakları Koruma Derneğinin, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla organize ettiği konser gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilere yönelik olarak, Denizli’de bulunan üniversite görevlileri tarafından kadın hakları konusunda bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri yürütüldüğü belirtilmiştir.
80. Eğitim, sosyal ve kültürel faaliyet alanlarında bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerle yapılan görüşmelerde, kişilerin bu tür hizmetlerden genel anlamda memnun oldukları görülmüştür. Kurum idaresi tarafından açılan kurslar sayesinde, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler hem enerjilerini yönlendirebildikleri bir alan bulmakta hem de tahliye sonrasında kullanabilecekleri meslekler edinme yolunda önemli bir aşama kat etmektedirler. Bu çerçevede, Kurumda geniş bir yelpazede eğitsel, sosyal, sportif ve kültürel faaliyet sunulması iyi bir uygulama olarak değerlendirilmektedir.
81. Yukarıda da değinildiği üzere, Kurumda annesi yanında kalan 24 çocuk bulunmakta olup 3-6 yaş arası grupta bulunan çocukların eğitim alabilmeleri için kurum bünyesinde bir kreş oluşturulmuştur. Kreşte çocuk gelişimci öğretmen görev yapmaktadır. Psiko-sosyal servis personeli ile kreşte görevli öğretmenler, çocuklara yönelik eğitim materyali temini, anne-çocuk ilişkileri, kreş kullanımı ve kuralları hakkında işbirliği içinde çalışmaktadır. Kreş odasında televizyon mevcut olmayıp kreşte bulunan çocukların, öğleden önce 15 dakika ve öğleden sonra 15 dakika olmak üzere günde toplam 30 dakika televizyon izlemelerine izin verildiği bildirilmiştir. Kurumda bulunan kreşte, çocukların

akranlarıyla birarada oldukları, resim yapma ve çeşitli oyunlar oynama gibi faaliyetlerde buldukları ve bu durumdan memnun oldukları gözlemlenmiştir. Okul öncesi dönemde çocuklar, bilişsel ve motor gelişimlerinin büyük bir kısmını tamamlamakta, yaşamı tanıma, kişilik geliştirme, sağlıklı gelişim, odaklanma, öz güven gelişimi, cinsel kimlik kazanma, arkadaşlık kurma, problem çözme, iletişim kurma, konuşma ve algılama gibi kazanımları oyun oynayarak geliştirmektedir. Kreş eğitimi, çocuğun gelişim dönemi ihtiyaçlarına uygun ortamı sağlarken çocuğun bireysel olarak gelişim sürecini takip etme ve özel gereksinimleri teşhis etme imkânını da sağlamaktadır. Cezaevi ortamında uyaran eksikliği, gelişimsel ihtiyaçların karşılanamaması gibi sorunlar yaşayarak okul çağına gelen çocukların normal yaşama uyum sorunları yaşadıkları bilinmektedir. Bu çerçevede, Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumunda, çocukların gelişim sürecini aksatmadan ihtiyaç duyulan seviyeye yakın uyaranlarla birlikte bir kreş bulunmasının kurumda kalan çocukların gelişim sürecini olumlu etkilediği gözlemlenmekte ve iyi bir uygulama olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan, kreşte çocukların kullanımı için ayrılan oyuncakların büyük bir kısmının çok eskimiş, kırık, bozuk veya kullanılamaz durumda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, kreşte bulunan dolapların yeterince iyi ve sağlam bir biçimde monte edilmemiş olduğu ve bu durumun çocukların sağlığı ve güvenliği açısından bir tehdit oluşturduğu gözlemlenmiştir.

C.7. DIŞ DÜNYAYLA ETKİLEŞİM

82. Kurumda, haftada bir çarşamba günleri açık görüş yapılmaktadır. Ayrıca Kurumda bulunan 51 adet ankesörlü telefon aracılığıyla, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler sıraya girerek 08:00-23:30 saatleri arasında sınırsız telefon görüşmesi yapabilmektedir.
83. Şifresiz olan tüm televizyon kanallarının yayını yapılmaktadır.
84. Kendisi ile görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler, ailelerine gönderdikleri mektupların gönderilmediğinden ya da çok geç gönderildiğinden yakınmışlardır. Ayrıca, özgürlüğünden mahrum kişiler arasında savcılığa ve diğer kurum ve kuruluşlara yazdıkları dilekçelerin iletilmediğine ilişkin bir kaygı durumu gözlemlenmiştir. Kurum idaresi, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerce dile getirilen mektupların geç gönderilmesi iddialarına, Kurumun merkezde değil ilçede yer almasını ve mektupların incelenmesinin ve merkeze gönderilmesinin zaman almasını gerekçe göstermiştir.

D. TAVSİYELER

85. Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu, bir işyurdu niteliğindedir.³ Hem ulusal hem de uluslararası standartlar bağlamında, cezaevinde çalışma olgusuna, cezaevi rejiminin olumlu bir unsuru olarak yaklaşılması ve çalışmanın asla bir cezalandırma aracı olarak kullanılmaması, verilen işlerin mümkün olduğunca mahpusun tahliye sonrasında yaşamını sürdürebilmesini sağlayacak veya bu konudaki yeteneğini artıracak nitelikte olması gerekmektedir. Bu çerçevede, Kurumda dokuma, konfeksiyon ve pastacılık olmak üzere 3 alanda yürütülen işyurdu faaliyetlerinin, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilere tahliye sonrasında geçimlerini sağlama yeteneği kazandıracak nitelikte olması, iyi bir uygulama olarak değerlendirilmiştir.
86. Uluslararası standartlar çerçevesinde, özgür işçilerin sağlık ve güvenliği için alınan önlemler, özgürlüğünden mahrum bırakılanlar için de uygulanmalı, bu kişilerin işe ilişkin hastalık da dahil olmak üzere, iş kökenli yaralanma ve incinmelere karşı, yasaların özgür işçilere tanıdığından eksik bir düzeyde olmayacak şekilde sigortalanması için düzenlemeler yapılmalıdır. Bu çerçevede, kurumda çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanların ulusal güvenlik sistemine dahil edildikleri tespit edilmiş ve bu durum, ziyaret heyeti tarafından iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir.
87. Kurumda, Halk Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla çok çeşitli branşlarda kursların açılması ve faaliyette bulunması, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik farklı sosyal ve kültürel faaliyetler ile psiko-sosyal servis hizmetlerinin sunulması, ziyaret heyeti tarafından iyi uygulama örnekleri olarak değerlendirilmiştir.
88. Uluslararası standartlara göre, bebeklerin anneleri ile birlikte kalmalarına izin verilen kurumlarda, bebeklerin annelerinin bakımı altında olmadığı zamanlarda bırakılabilecekleri ve nitelikli kişiler tarafından hizmet verilen bir kreş sağlanması gerekmektedir.⁴ Bu çerçevede, Kurumda, çocukların gelişim sürecini aksatmadan ihtiyaç duyulan seviyeye yakın uyaranlarla birlikte bir kreş bulunmasının kurumda kalan çocukların gelişim sürecini olumlu etkilediği değerlendirilmektedir.
89. Kurum tarafından, heyetimizle paylaşılan 1 aylık yemek listesinden, anne yanında kalan çocuklar için süt, yumurta ve meyve ile birlikte ek gıda verildiği tespit edilmiş ve

³ İşyurtları, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde aşağıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerdir: a) Hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarını koruyup geliştirmek. b) Hükümlü ve tutuklulara bir meslek ve sanat öğretmek. c) Ünitelerde üretilen ekonomik değerleri pazarlamak." Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna ilişkin 4 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, m. 79/1.

⁴ BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 29.

yemeklerin sunumunda diyet menüsüne de yer verildiği görülmüş ve bu durum iyi bir uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir.

D.1. DENİZLİ BOZKURT KADIN AÇIK CEZA İNFAZ KURUMUNA YÖNELİK TAVSİYELER

90. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler, maruz kaldıkları muamelelere ilişkin etkin şikayet yollarına başvuru hakkına sahiptir. Bu hak, hem ceza infaz kurumu yönetimine, hem de ceza infaz kurumu hiyerarşisi dışındaki üst kurumlara ve yargı mercilerine başvuru hakkını içermektedir.⁵ Ayrıca, mahpusların talep veya şikayetlerini güvenli ve gizli bir şekilde yapabilmesini sağlayan önlemlerin alınması, mahpusun talep veya şikayette bulunmanın bir sonucu olarak misilleme, yıldırma veya diğer olumsuz sonuçlarla karşılaşma riskine maruz bırakılmaması ve hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgraflar denetime tabi olmayacağı kabul edilmiştir.⁶ Görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanların, haklarında tutanak tutulması endişesi yaşamaları nedeniyle şikayet başvuru yollarını kullanamadıkları iddialarına ilişkin olarak, Kurum idaresi tarafından, özgürlüğünden mahrum bırakılanların, haklarında tutanak tutulması, kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilmeleri gibi endişeler yaşamadan dilekçelerini resmi makamlara ve avukatlarına gönderebilmeleri için gerekli önlemlerin alınması gerektiği değerlendirilmiştir.
91. Nelson Mandela Kuralları'na göre, her mahpusa, yerel ve ulusal standartlara uygun olan ve verildiği anda temiz bulunan, iyi korunan ve temizliğin sağlanmasına yetecek sıklıkta değiştirilen tek kişilik ve yeterli büyüklükte bir yatak sağlanması gerekmektedir.⁷ Bu çerçevede, çocukları ile birlikte kalan ve aynı yatakta yatan anneler için fazladan yatak temin edilmesi ve eski ve kullanılamaz durumda olan yatakların değiştirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.
92. Diyet listesi hazırlanırken, özgürlüğünden mahrum bırakılanların yaşları, sağlık durumları, fiziksel durumları, din ve kültürel yapıları ile yaptıkları işin niteliğinin dikkate alınması ve çölyak hastaları gibi özel diyet gerektiren durumların daha yakından takip edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

⁵ BM Herhangi Bir Biçimde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin İlkeler Bütünü, m. 33.

⁶ Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, m.68.

⁷ BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 21.

93. Denetimlerin hem çalışan ve diğer özgürlüğünden mahrum bırakılanlar açısından hem de anne yanında kalan çocuklar açısından daha uygun saatlerde yapılmasının ve denetim ve sayım sırasında çocukların herhangi bir olumsuz durum yaşamaması için gereken azami özenin gösterilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.
94. Kurumda tekstil üretimine yönelik atölyeler olması dolayısıyla iş atölyelerinde çalışmakta olan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar açısından toz ve/veya kimyasal maddelerden kaynaklı ortaya çıkabilecek risklerin önlenmesi için uygun tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Konfeksiyon atölyesinde havalandırmanın ve hijyen koşullarının yetersiz olduğu gözlemlendiğinden çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanların maske takmalarında ve bu konuda Kurum idaresinin gerekli tedbirleri almasında fayda olacağı değerlendirilmektedir.
95. Kreşte çocukların kullanımı için ayrılan eskimiş veya kırık oyuncakların değiştirilerek, çocukların zihinsel gelişimine katkıda bulunacak interaktif oyuncakların temin edilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca, çocukların sağlığı ve güvenliği açısından, kreşte bulunan dolapların yeterince iyi ve sağlam bir biçimde monte edilmesi ve diğer gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

D.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

96. Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi'ne göre, uygun tuvalet imkanına rahat erişim ve iyi hijyen standartlarına uyum, insancıl bir ortamın temel unsurlarıdır.⁸ Ayrıca, her mahpusun yararlanabileceği yeterli banyo ve duş tesisi bulunmalıdır.⁹ Bu doğrultuda, Kurumda bulunan tuvalet ve banyo sayısının, Kurumda mevcut bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişi sayısı göz önünde bulundurulduğunda yetersiz olması dikkate alınarak, gerekli altyapının oluşturulması ve banyo ve tuvalet sayısının artırılması gerektiği değerlendirilmiştir.
97. Havalandırma alanının ve alanda bulunan masa sayısının, Kurumda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin ihtiyacını karşılamada yetersiz kalması göz önünde bulundurularak, iş yurtlarında çalışanlar da dahil olmak üzere, tüm özgürlüğünden mahrum bırakılanlar için gün içerisinde odalarında dinlenme imkanı sağlanması, mümkün olmaması durumunda en azından, mevsim şartları da göz önünde

⁸ 100. Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi Standartları, s. 16.

⁹ BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 16.

bulundurularak kişilerin boş vakitlerini değerlendirebilecekleri kapalı bir dinlenme salonu oluşturulması ve açık havalandırma alanındaki masa sayısının artırılması gerektiği değerlendirilmiştir.

98. Kurumdaki hizmetlerin eksiksiz ve zamanında yürütülebilmesi için teknik personel sayısı ile kurumda görevli erkek infaz koruma memuru sayısının artırılmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir.
99. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile hükümlü ve tutuklulara yönelik infaz hizmetleri sırasında, iyileştirme kapsamında yapılan işyurdu, eğitim, güvenlik ve meslek edindirme faaliyetleri söz konusu Kanun'un kapsamı dışında tutulmuştur.¹⁰ Öte yandan, mevzuatımızda *“işyurtlarında iş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi, yaş, cinsiyet ve özel durumları bulunan kişilerin çalışma şartlarının düzenlenmesi konularında iş ve çalışma mevzuatı hükümlerine titizlikle uyulacağı; iş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin işyurtlarında uygulanmasına ilişkin denetleme ve kontrollere özel önem verileceği”* hükmü düzenlenmiştir.¹¹ Uluslararası standartlar bağlamında da özgürlüğünden mahrum bırakılan durumda olmayan işçilerin güvenliğini ve sağlığını korumak için alınan önlemlerin cezaevlerinde de eşit oranda gözetilmesi önerilmektedir.¹² Çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar açısından bu kişilerin hukuki durumları işçi-işveren ilişkisinden farklı olmakla birlikte, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacıyla iş yurtlarında iş güvenliği uzmanı istihdamını gerektiren yasal düzenlemelerin yapılması hususunda girişimde bulunulmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

¹⁰ 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, m. 2/2/d.

¹¹ İşyurtları Ortak Üretim ve İşbirliği Programının Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik, m. 44
Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu'nun 14/01/2010 tarih ve 137/3 no.lu Genelgesi, Bölüm 7.

¹² BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 101/1.